

CALEA MÂNTUIRII

Săptămânal editat de Centrul de Studii Teologice-Istorice și de Prognoză Pastoral-Misionară al Facultății de Teologie Ortodoxă Arad.
Redactor fondator (1935): Preot Ilarion V. Felea. Apare cu binecuvântarea Înaltpreasfințitului Timotei, Arhiepiscopul Aradului

EDITORIAL

Binecuvântarea părinților

Binecuvântarea tatălui întărește casele fiilor; iar blestemul mamei le dărâmă până în temelie (Ecclesiastul 3, 9). Fiul cel mic din pericopa evanghelică a acestei duminici, a plecat departe fără binecuvântarea tatălui său, călăuzit de poftă și dorințe, dar întâmplările vieții l-au trezit din beția patimilor și după ce a risipit toată averea, care o primise de la tatăl său și a trecut prin umilințe și suferințe, s-a întors smerit în casa tatălui său. Binecuvântarea este o rugăciune sau o rânduială, prin care se invocă harul și ajutorul lui Dumnezeu, pentru a dăruii binele unei persoane. Pentru ca aceasta să fie lucrătoare, trebuie ca inima celui ce binecuvintează și a celui binecuvântat, să fie pline de bunătate. Binecuvântarea părinților este de mult folos copiilor. Pildă în acest sens avem din Vechiul Testament, binecuvântarea primită de Iacov, de la tatăl său, înainte de a pleca în lunga sa călătorie, zicând: „Să-ți dea ție Dumnezeu din roua cerului și din belșugul pământului, pâine multă și vin. Să-ți slujească popoarele și căpeteniile să se închine înaintea ta; să fii stăpân peste frații tăi și feciorii mamei tale să ți se închine ție; cel ce te va blestema să fie blestemat și binecuvântat să fie cel ce te va binecuvânta!” (Facere 27, 27-29). Știm din paginile Scripturii cât de folositoare a fost această binecuvântare pentru Iacov, l-a întâlnit pe Dumnezeu în drumul său (cf. Facere 28, 7-17) și l-a întărit Dumnezeu și i-a zis: „Voi fi cu tine și te voi păzi” (Facere 28, 15). A câștigat Iacov prin munca sa și din darul lui Dumnezeu, boi și asini, oi, slugi și slujnice (Facere 32, 5) cu care s-a întors în pământul părinților săi. Fericirea tinerilor începe cu binecuvântarea primită de la părinți. Copilul binecuvântat, va urmări să împlinească voia Domnului, și va cinsti pe tatăl și pe mama sa, împlinind porunca Domnului: „Cinstește pe tatăl tău și pe mama ta, ca să-ți fie bine și să trăiești ani mulți pe pământul pe care Domnul Dumnezeul tău ți-l va da ție” (Ieșire 20, 12). Această poruncă ne arată voința lui Dumnezeu ca părinții să se bucure de cinstea fiilor, de aceea fiilor care își cinstesc părinții, El le făgăduiește bunăstare și ani mulți pe pământ iar pe cei ce se răzvrătesc împotriva părinților,

necazuri, supărare și moarte, după cum spune Scriptura: „Cel ce va grăi de rău pe tatăl său sau pe mama sa, acela să fie omorât.” (Ieșire 21, 17). Suntem datorii a ne cinsti părinții până la ultima suflare și chiar și după moartea lor. În ce privește acea condiționare de a trăi mulți ani pe pământ, s-a constatat că cei care în tinerețe au avut neînțelegeri cu părinții, după vârsta de 40 de ani au avut parte de boli grave și de ani de viață mai puțini. Mântuitorul Hristos a purtat de grijă mamei Sale, chiar și după ce a fost răstignit pe cruce. În acele momente, El a încredințat grija mamei Sale, ucenicului Său iubit (Luca 19, 26-27).

Lipsa de cinstire a părinților duce la lipsa de rod a rugăciunii. Avem pilda Sfântului Ioan Gură de Aur care din ascultare față de mama sa, nu a intrat în monahism până după moartea ei și vedem cât har a primit de la Dumnezeu, în schimb în cartea Everghetinosul se amintește despre un tânăr care a plecat la mănăstire peste voința mamei sale, dar nu după multă vreme a căzut în lenevire și delăsare și a fost cuprins de boală (Everghetinosul, vol. 1, 8). *Și părinții au datorii de a fi pentru fii lor pildă de urmat, și a se îngriji de creșterea lor fizică și spirituală, ei sunt primele modele care influențează comportamentul copiilor.* Sfântul Apostol Pavel cere părinților: „Și voi, părinților, nu întârâtați la mânie pe copiii voștri, ci creșteți-i întru învățătura și certarea Domnului” (Efeseni 6, 4).

Binecuvântarea care se dă de Dumnezeu, este o împărțire de sfințenie, dată de El direct, precum și prin mijlocirea oamenilor sfințiți și a preoților, slujitori ai tainelor Sale, care vorbesc în numele Domnului (Nicodim Sachelarie, *Pravila bisericească*, p. 22). Când omul este vrednic de binecuvântarea Domnului, atunci aceasta se revarsă peste el și peste cele care îl înconjoară, locuri, vremuri, recolte și toate cele ce îi aparțin. Despre aceasta ne încredințează Scriptura: „Eu, Domnul, voi dăruii lor și împrejurimilor muntelui Meu binecuvântare și ploaie le voi trimite la vreme; ploi de binecuvântare vor fi acestea.

Continuare în pagina 2
Pr. Ioan LAZĂR

PREDICA

Alegorie a mântuirii

Duminica a XXXIV-a după Rusalii (Pilda Fiului risipitor)

„Zis-a Domnul pilda aceasta: Un om avea doi fii. Și a zis cel mai tânăr dintre ei tatălui său: Tată, dă-mi partea ce mi se cuvine din avere. Și el le-a împărțit averea. Și nu după multe zile, adunând toate, fiul cel mai tânăr s-a dus într-o țară depărtată și acolo și-a risipit averea, trăind în desfrânări. Și după ce a cheltuit totul, s-a făcut foamete mare în țara aceea, și el a început să ducă lipsă. Și ducându-se, s-a alipit el de unul din locuitorii acelei țări, și acesta l-a trimis la țarinile sale să păzească porcii. Și dorea să-și sature pântecele din roșcovele pe care le mâncau porcii, însă nimeni nu-i dădea. Dar, venindu-și în sine, a zis: Câți argați ai tatălui meu sunt îndestulați de pâine, iar eu pier aici de foame! Sculându-mă, mă voi duce la tatăl meu și-i voi spune: Tată, am greșit la cer și înaintea ta; nu mai sunt vrednic să mă numesc fiul tău. Fă-mă ca pe unul din argații tăi. Și, sculându-se, a venit la tatăl său. Și încă departe fiind el, l-a văzut tatăl său și i s-a făcut milă și, alergând, a căzut pe grumazul lui și l-a sărutat. Și i-a zis fiul: Tată, am greșit la cer și înaintea ta și nu mai sunt vrednic să mă numesc fiul tău. Și a zis tatăl către slugile sale: Aduceți degrabă haina lui cea dintâi și-l îmbrăcați și dați inel în mâna lui și încălțăminte în picioarele lui; și aduceți vițelul cel îngrășat și-l înjunghiați și, mâncând, să ne veselim; Căci acest fiu al meu mort era și a înviat, pierdut era și s-a aflat. Și au început să se veselească. Iar fiul cel mare era la țarină. Și când a venit și s-a apropiat de casă, a auzit cântece și jocuri. Și, chemând la sine pe una dintre slugi, a întrebă ce înseamnă acestea. Iar ea i-a răspuns: Fratele tău a venit, și tatăl tău a înjunghiat vițelul cel îngrășat, pentru că l-a primit sănătos. Și el s-a mâniat și nu voia să intre; dar tatăl lui, ieșind, îl ruga. Însă el, răspunzând, a zis tatălui său: Iată, atâția ani îți slujesc și niciodată n-am călcat porunca ta. Și mie niciodată nu mi-ai dat un ied, ca să mă veselesc cu prietenii mei. Dar când a venit acest fiu al tău, care ți-a mâncat averea cu desfrânate, ai înjunghiat pentru el vițelul cel îngrășat. Tatăl însă i-a zis: Fiule, tu totdeauna ești cu mine și toate ale mele ale tale sunt. Trebuia însă să ne veselim și să ne bucurăm, căci fratele tău acesta mort era și a înviat, pierdut era și s-a aflat.” (Luca 15, 11-32)

1) Dă-mi partea ce mi se cuvine. Fiul cel mic crede că poate fi autonom, și, precum mulți tineri, vrea să plece de acasă pentru a trăi în afara autorității părintești. El, în mod ciudat, nu vede nici o nepotrivire între această dorință a sa de a se descurca pe cont propriu și faptul că își cere de la tatăl său partea de moștenire. El nu spune doar că vrea să plece, ci vrea să ia cu el și o parte din bunurile părintești. Viața liberă la care visează nu poate să înceapă fără contribuția tatălui. Așa după cum adeseori copiii nu-și dau seama ce datorează părinților lor – nașterea, creșterea, educația și multe altele –, tot așa oamenii uită de multe ori ce datorează lui Dumnezeu, Care i-a făcut, i-a încununat cu cinste și slavă, i-a înzestrat cu felurite abilități, și prin Pronia Sa le-a purtat de grijă. Fiul cel mic cere ce i se cuvine, fără a vedea că lucrurile la care crede

că are dreptul sunt de fapt darul tatălui său. Oamenii, în general, cred că Dumnezeu le este dator. Iar Acesta, cu o neînțeleasă generozitate, ca și tatăl din pildă, se poartă ca și cum acest lucru ar fi adevărat; dă oamenilor bunurile Sale, chiar dacă aceștia le folosesc greșit.

2) Purtarea tatălui arată binecuvântările Întrupării. La întoarcerea fiului risipitor tatăl acestuia se poartă atipic pentru un *pater familias* a aceluși timp, care nu își arată îndată mila, nu se înjosește alergând de față cu copiii săi și, în general, nu îi sărută pe aceștia, cu atât mai puțin când greșesc. În spatele acestei purtări ciudate vechii tâlcuitori au văzut niște adevăruri duhovnicești. Iată interpretarea lui Petru Hrisologul: „Tatăl aleargă prin Fiul, căci prin Acesta El se coboară din Cer și vine pe pământ.

Continuare în pagina 2
Pr. Adrian MURG

Din sumar

- Sfinții Închisorilor
pagina 3, Lucia Bibarț
- Știri
pagina 4

Alegorie a mântuirii

Urmare din pagina 1

«Pentru că, zice Fiul, Eu nu sunt singur, ci cu Tatăl care M-a trimis pe Mine» (Ioan 8, 16). «A căzut pe grumazul lui». A căzut când, prin Hristos, întreaga Dumnezeuire s-a coborât și s-a odihnit peste natura omenească. Și când l-a sărutat? Când «mila și adevărul s-au întâmpinat, dreptatea și pacea s-au sărutat» (Psalmul 84, 11). «I-a dat haina cea dintâi», adică aceea pe care Adam a pierdut-o, slava veșnică a nemuririi. «A pus inel în degetul său». Acesta este inelul cinstirii, semnul libertății, arvuna minunată a Duhului, pecea credinței și zestrea nunții cerești. Ascultă ce zice Apostolul: «V-am logodit unui singur bărbat, lui Hristos, ca să vă înfățișez ca pe o fecioară neprihănită» (II Corinteni 11, 2)».

3) Hristos – vițelul junghiat. Povestea fiului risipitor se încheie, ca și multe alte episoade ale Evangheliei după Luca, cu un ospăț. Ospățul, temă proeminentă în această Evanghelie, este o imagine a mântuirii veșnice. Întreaga pildă poate fi considerată, de fapt, o alegorie a mântuirii. Este oarecum surprinzătoare aparenta lipsă a unei idei fundamentale pentru învățătura Noului Testament despre mântuire; și anume că aceasta se realizează prin jertfa lui Iisus Hristos. Sfântul Luca prezintă aici, însă, mântuirea în termeni comunitari și sacramentali. Fiul cel pierdut este reprimat în casa tatălui Său, care este o imagine a Bisericii. Aici el este restabilit ontologic prin redobândirea hainei celei dintâi (trimitere la Botez) și este hrănit din vițelul cel îngrășat (trimitere la Sfânta Împărtășanie). O condiție a ospățului este existența acestui vițel îngrășat care se junghie pentru acest scop. Aici apare ideea jertfei lui Hristos, care are în această pildă o puternică încărcătură eclesiologică și sacramentală. Petru Hrisologul arată că: „Vițelul a fost junghiat la porunca Tatălui, pentru că Hristos, Fiul lui Dumnezeu, nu putea fi jertfit fără porunca Tatălui Său. El este vițelul care se jertfește zilnic și neîncetat pentru hrana noastră”.

LACRIMI

Gonit din raiul lui, pesemne,
un înger trist ni le-a adus,
menirea lor în noi să-nsemne
că-n lut mai zace-un strop de sus.

Spălăm cu lacrimi răni și spade,
sfînțim cu lacrimi un sărut,
din lacrimi ridicăm arcade
pe unde viața ne-a durut.

Zvârlim în ele pietre grele
și scoatem saci de aur, gri,
topim un pumn de spini în ele
și facem scări de funigiei.

Din lacrimi punem pod genunii,
din lacrimi înviem mereu,
și împletind din lacrimi funii,
ne priponim de Dumnezeu.

Radu GYR

Bindecuvântarea părinților

Urmare din pagina 1

Pomul din câmp își va da rodul său și pământul își va da roadele sale și oile Mele vor fi în siguranță pe pământul lor și vor ști că Eu sunt Domnul, când voi sfărâma cătușele jugului lor și le voi scăpa din mâinile celor ce le-au robit. Nu vor mai fi ele pradă popoarelor și fiarele câmpului nu le vor mai sfâșia; ele vor trăi în siguranță și nimeni nu le va mai tulbura. Voi face acolo sădure vestită și nu vor mai pieri de foame pe pământ, nici nu vor mai suferi ocară de la popoare» (Iezechiel 34, 24-29).

Propovăduitor înflăcărat

Un apostol trebuia să fie doar cel care l-a cunoscut direct pe Iisus, care a stat în apropierea lui Iisus „începând de la botezul lui Ioan, până în ziua în care S-a înălțat la cer.” (Faptele Apostolilor 1, 21-22), așa după cum mărturisește Petru pentru alegerea lui Matias, deci un apostol trebuia să cunoască tot conținutul Evangheliei. Pavel l-a cunoscut direct pe Iisus și a cunoscut toată Evanghelia Domnului Iisus Hristos, după cum mărturisește: „M-am suit (la Ierusalim), potrivit unei descoperiri, și le-am arătat (Sfinților Apostoli și altor cărmuitori bisericești), Evanghelia pe care o propovăduiesc la neamuri, îndeosebi celor mai de seamă, ca nu cumva să alerg sau să fi alergat în zadar (...), iar cei ce sunt mai de seamă (...), n-au adăugat nimic la Evanghelia mea.” (Galateni 2, 2-6).

În Evanghelia primită de Pavel în mod suprafiresc de la Domnul Iisus Hristos, se arată spre exemplu că neamurile sunt primite în Biserică, numai prin botez și nu este necesară circumcizia. (Marcu 16, 16).

Evanghelia pe care cei doi sprezece o propovăduiseră înainte de convertirea sutașului Corneliu (Faptele Apostolilor 10), fiind adresată numai iudeilor, implica practicarea circumciziei care va fi definitiv abolită prin hotărârea Sinodului din Ierusalim. (Faptele Apostolilor 15, 24-29).

Așadar Evanghelia lui Pavel nu contrazice Evangheliile celorlalți apostoli. Pavel afirmă: „Evanghelia cea binevestită de mine nu este după om, pentru că nici eu n-am primit-o de la om, nici n-am învățat-o, ci prin descoperirea lui Iisus Hristos.” (Galateni 1, 11-12).

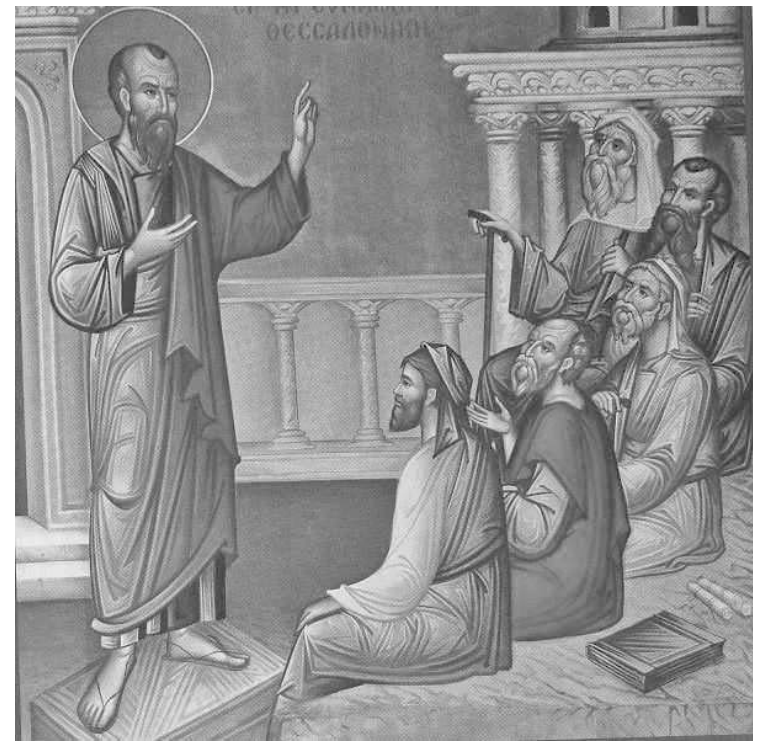
„Eu de la Domnul am primit ceea ce v-am dat și vouă.” (I Corinteni 11, 23).

Referitor la faptul că Pavel a vorbit cu Iisus, Biblia afirmă: „Nu sunt eu liber? Nu sunt apostol? N-am văzut eu pe Iisus, Domnul nostru?” (I Corinteni 9, 1).

„Iar la urma tuturor, ca unui născut înainte de vreme, (Hristos), mi S-a arătat și mie. Căci eu sunt cel mai mic dintre Apostoli.” (I Corinteni 15, 8-9).

Sfântul Apostol Pavel s-a bucurat de revelație direct prin Iisus Hristos, făcută în mai multe rânduri, aflăm din textele pauline. (Galateni 1, 11-12; Faptele Apostolilor 22, 14,26; II Corinteni 12, 1).

Pavel s-a pregătit ca apostol timp de trei ani, petrecuți în cea mai mare parte probabil în Arabia, (Galateni 1, 18) apoi revine în Damasc și în sinagogi își dă primul examen de apostol, propovăduind că Iisus este Fiul lui Dumnezeu și mărturisind învățătura Sa. Iudeii se scandalizează și încep să îl urască atât de mult încât, doresc

să îlucidă. (Faptele Apostolilor 9, 23), însă slujitorii Evangheliei se află sub ocrotirea lui Dumnezeu, conform cuvintelor lui Iisus: „La voi și perii capului sunt numărați.” (Matei 10, 30). Deși evreii păzeau porțile Damascului ziua și noaptea ca să-l omoare: „Ucenicii (creștini) l-au coborât peste zid, lăsându-l jos într-un coș.” (Faptele Apostolilor 9, 24-25).

Pavel a avut un destin de apostol, de la care nu s-a putut sustrage: persecuția, suferința și martiriul pentru adevărul predicat, destin profețit chiar de Iisus lui Anania din Damasc, cel care l-a botezat pe Saul și i-a dat primele învățături creștine: „Mergi fiindcă acesta (Saul) îmi este vas ales, ca să poarte numele Meu înaintea neamurilor și a regilor și a fiilor lui Israel, căci Eu îi voi arăta câte trebuie să pătimească el pentru numele meu.” (Faptele Apostolilor 9, 15-16, cf. 20, 23, 38; II Corinteni 11, 23-28).

După venirea în Arabia, Pavel merge la Ierusalim și toți creștinii se temeau de el, pentru că îl știau persecutor, până când a venit Barnaba” bărbat bun și plin de Duh Sfânt și de credință” (Faptele Apostolilor 11, 24) care l-a dus pe Saul la apostoli și le-a relatat adevărul descoperit.

La Ierusalim Pavel îl întâlnește pe Iacov „fratele Domnului” (Galateni 2, 18-19) primul episcop al Ierusalimului și pe Sfântul Apostol Petru cu care poartă o amplă discuție.

Apostolii i-au permis lui Pavel să se alăture grupului de misionari creștini.

Pavel îl mărturisește cu înflăcărare pe Iisus Hristos și din această cauză era permanent în primejdie de moarte. El este scos de ucenici din Ierusalim, datorită zelului său misionar, și dus la Cezareea și apoi la Tars, pentru a putea fi în siguranță. Însuși Iisus îi descoperă situația din Ierusalim, în templu, fiind în extaz îi zice: „Grăbește-te și ieși în grabă din Ierusalim, pen-

tru că nu vor primi mărturia ta despre Mine (...). Mergi pentru că Eu te voi trimite departe, la neamuri” (Faptele Apostolilor 22, 18.21) și cu acestea se împlinesc cuvintele profetului Isaia: „Am fost aflat de cei ce nu Mă căutau și M-am făcut arătat celor ce nu întrebau de Mine.” (Romani 10, 20, cf. Isaia 65, 1).

Apostolul Pavel merge și propovăduiește apoi în Cilicia și Siria, unde timp de doi ani, a întemeiat biserici înfloritoare, împreună cu ucenicul său Sila.

Ucenicul creștin Barnaba, care aprecia foarte mult priecerea și zelul misionar al lui Pavel, îl invită pe acesta în Antiohia (Faptele Apostolilor 9, 27). În acest oraș Apostolul Pavel împreună cu Barnaba vor învăța mult popor, timp de un an. (Faptele Apostolilor 11, 26) Aici creștinii auzind de profeția iudeului Agav, că va fi mare foamete în Iudeea (Faptele Apostolilor 11 29-30), prin mâna lui Barnaba și a lui Pavel. Acum în Ierusalim creștinii sunt aspru persecutați, Apostolul Iacov, fratele Sfântului Ioan Evanghelistul este ucis cu sabia (Faptele Apostolilor 12, 2), iar Apostolul Petru întemnițat.

Momentul consacrării Sfântului Apostol Pavel ca misionar al neamurilor este un moment petrecut ulterior pregătirii sale ca apostol (36-43), când în Biserică fiind Duhul Sfânt i-a ales pe Saul și pe Barnaba să propovăduiască Evanghelia Împărăției lui Dumnezeu și în alte țări: „Și pe când slujeau Domnului și posteau, Duhul Sfânt a zis: „Osebiți-mi pe Barnaba și pe Saul, pentru lucrul la care i-am chemat. Atunci, postind și rugându-se, și-au pus mâinile peste ei și i-au lăsat să plece.” (Faptele Apostolilor 13, 2-3).

Din această cauză Pavel este numit și Apostolul neamurilor, pentru că a propovăduit cuvântul lui Dumnezeu și la alte popoare, decât la israeliți, la neamuri.

Prof. Amalia STANA

Sfinții închisorilor

Există ființe care prin duranța la suferință, prin lupta și chiar jertfa de sine pentru o idee, pentru un ideal, sunt comparate cu sfinții, numite, tratate chiar, ca sfinți.

Dar există sfinți? Cine sunt ei?

Există. Sunt creaturi divine, spunem, pe care nu le putem cuprinde.

De unde provin acestea?

Din oameni, răspundem, luând în calcul convingerea și porunca părintelui Arsenie Boca: „nașteți sfinți!”

Și completăm răspunsul la întrebarea noastră: sfinții sunt născuți de oameni, iar oamenii se sfințesc eliberându-se de condiția dată, devenind ai lui Dumnezeu, îndumnezeindu-se.

Judecând lumește, sfinții sunt ființe trăitoare întru spiritualitate, pentru care binefacerile pământești sunt nesemnificative, trecătoare și iluzorii. Pentru ei mundanul are valoarea clipei, iar agoniseliile lumești, contrar aparenței lor materiale, sunt fără consistență comparativ cu cele ale eternității creștine. Pare neverosimil că sfinții au fost / sunt totuși și oameni. Că își consumă viața pământească lângă noi, conectați la divin oricare ar fi riscurile.

„...A fi sfânt înseamnă a fi suveranul tău perfect. Sfântul are forța de coeziune a pietrei. (Petre Țutea)

Cărei perioade aparțin sfinții? Sunt ei azi umblători printre noi?

Sfinții nu au timp, ei aparțin Timpului și sunt deasupra lui. De aceea, sfințenia lor ne poate atinge pe noi cei care vorbim astăzi despre ei, deși au atins civilizații demult apuse. Prin „atins” înțelegem: impresionat, influențat existențe, comunități, popoare, vremuri, epoci, mărturisind credința hristică în numele căreia au venit.

Pot trăi sfinți într-un regim totalitar comunist, când credința e deznăscănată din sufletul oamenilor, interzisă și asuptată cu pretinse realizări ale omului de tip nou, „cetățean demn al societății românești multilateral dezvoltate”?

Se pare că restriștile istoriei le forțează manifestarea.

Pentru a-i „cuminți”, sistemul totalitar a recurs la încarcerarea și reeducarea sfinților în închisori. În preocuparea noastră mărunță de-a tria, de-a aplica etichete și de-a organiza ca să ne fie mai simplu, am putea – firește, fără pretenția de-a le impune – „contabiliza” două mari categorii de sfinți.

Primei categorii îi aparțin fețele mănăstirești și bisericesti: monahi, ierarhi, preoți, oastea cea „oficială” a Domnului. Aceștia sunt mărturisitorii sau mucenicii lui Hristos, suferitorii „legitimi” pentru credința lor. „Legitimi” pentru că aparțin oștirii oficiale, instituționalizate și deci formați în spiritul dăruirii pentru credință. Întâii chemați în apărarea ei.

Din rândul slujbașilor bisericilor și ai mănăstirilor o parte a suferitorilor au fost canonizați, iar altă parte încă așteaptă să fie.

Aici se cuvine să amintim câteva nume, dintr-un lung și neepuizat șir. Toți importanți. Arsenie Papacioc, Marcu Dumitrescu, Daniil de la Rarău, Ilarion Felea, Arsenie Boca, Benedict Chiuș, Ilie Lăcătușu, Sofian Boghiu, Dimitrie Bejan, Dumitru Stăniloae, Gheorghe

Calciu Dumitreasa, Gherasim Iscu, Nicolae Steinhardt, Iuliu Hossu... și mulți alții.

Cealaltă categorie de sfinți, mărturisitori și ucenici din afara oastei „oficiale” a Domnului, este a laicilor, reprezentată de oameni de cultură, oameni de diverse profesii sau mari anonimi. Aceștia, chiar dacă nu au cu toții recunoașterea statului sau a clerului, beneficiază de aprecierea – unii de venerația – mentalului colectiv, fiind prețuiți potrivit sacrificiului lor.

Din această a doua categorie de sfinți face parte Radu Gyr, poetul credinței ortodoxe, personajul cărții scriitorului Al. Florin Țene – Președintele Ligii Naționale a Scriitorilor din România. La această carte vom face referire în cele ce urmează.

Dar, mai întâi, să înțelegem sau să ne reamintim în ce condiții trăiau întemnițații, sfinții despre care vorbim.

„...regim de teroare, cu percheziții, suspendarea plimbărilor, mâncare slabă și pază dublă, atât în cordonul de pază al închisorii, cât și pe coridoarele Celularului. Își făceau loc din plin înjurăturile, bătăile, ba chiar mai mult, punerea în lanțuri sau izolarea în camera de tortură a celor mai periculoși deținuți.” (Al. Florin Țene, *Întoarcerea statuiilor*, Editura Dacia XXI, Cluj-Napoca, 2011)

Alături de Gyr îi vom așeza pe cei care de pe pozițiile lor de intelectuali sau de oameni simpli au oferit un model excepțional de raportare la credință, la neam, în condiții de mare cumpănă pentru România, asumându-și eroismul căii alese.

Valeriu Gafencu, Elisabeta Rizea, Petre Țuțea, Constantin Noica, Ion Ioanid, Paul Goma, Virgil Ierunca, Marcel Petrișor, Nicolae Mărgineanu, Alexandru Paleologu, Gheorghe Ursu și mulți, mulți alții.

Pe cât de lină și înaltă este trăirea acestor pătimitori în apropiere credinței, înaltă până la atomizarea și dispariția umorilor omenești, pe atât de spurcate și diabolice sunt mecanismele umilirii pe care le suportă în celulă.

„Și, după ce te bat, dacă leșini, iau o căldare de apă, te stropesc ca să-ți revii și continuă... Apoi, te trimit la tinetă și acolo, lângă hărdăul cu necesități, zvârle o cârpă udă pe care te pun să alergi. E ca și când ai călca pe sticlă. Din cauza bății, hainele sunt lipite de tine, ești amorțit și te pun să stai «în poziție». Adică să stai pe marginea patului, cu mâinile pe picioare, să privești în jos, să nu miști, să nu te uiți în stânga și-n dreapta. Ce diabolică născocire! Iar aceasta este definiția absolută a infernului, așa arată lumea fără Dumnezeu.” (Al. Florin Țene, *Întoarcerea ...*)

În ce constă sfințenia întemnițaților?

În puterea de a contracara creștin și poetic umilirea ființei umane. Umilinta coboară până la cel mai de jos nivel: nerespectarea condițiilor minime de supraviețuire, de igienă și hrană, modul de adresabilitate, modul de a dispune josnic de cei încarcerați, de a-i trata cu dispreț și cu superioritatea forței. Cine erau umilitorii? Inși grobieni, primari, scursori ale societății, împinși doar de instinctul de-a se căpătui într-un regim nou ce permitea aceasta, având ca reco-

mandare violența și criminalitatea: „Îmi pare rău că nu te pot omori! aș fi avut o mare plăcere să te ciurui cu câteva gloanțe. De alaltăieri n-am mai tras...” (Al. Florin Țene, *Întoarcerea ...*)

Îndurarea jignirilor, batjocurilor, schingiuirilor, a amenințărilor neconținute cu moartea, se transformă la Radu Gyr în rugă poetică. „Doamne, fă din umilință / pod de aur, pod înalt. / Și din lacrimă, velință, / ca pe un pat adânc și cald.” (...)

Rezistența se confruntă cu nesiguranța continuă, cu suferința fizică și sufletească, cu obligația de-a abdica de la crezurile creștin, poetic, patriotic, uman. Amenințarea cu osândirea familiei, cu omorârea altor sute de nevinovați, de nu te supuneai politicii bolnave și nu te deziceai de idealuri, erau constante ale „tratatului” sfinților închisorilor.

„Am acceptat să dau o declarație la Aiud prin care să îmi reneg trecutul și opera. A trebuit să o fac în termenii dictați de securiști. Doream să-i eliberez pe colegii de temniță de muștrările de conștiință și să fie liberi... Liberi într-o temniță mai mare: România ocupată de comuniști...” (Al. Florin Țene, *Întoarcerea ...*)

Ion Caraion, Nichifor Crainic, Dinu Pillat, Traian Dorz, Vasile Voiculescu, Valeriu Anania. Toți și mulți alții mântuiți prin credință.

Ca indivizi cărtitori ne-am putea lăsa pătrunși de îndoială și în neputința noastră de tină, să punem piedici desprinderii de meschin a acestui soi aparte de oameni. Ba chiar să le legăm câteva cărămizi de aripi, ca să nu se înalțe. Să ne întrebăm răutăcios: care oare sunt „secretele” acestora și ce anume le-a transformat rezistența de carne într-una de granit, un trup ca un sac de oaze, într-unul de moaște?

Răspunsul ni-l dau ei: credința.

„– Unde ești, Doamne? Am urlat la zăbrele. / Din lună venea fum de cățui. / M-am pipăit. / Și pe mâinile mele, / Am găsit urmele cuielor Lui.” (Radu Gyr – *Iisus în celulă*)

„...și-n ochii lui Iisus e numai pace. / Întreb: – Tu ești? Și umbra spune: – Sânt.” (Radu Gyr – *Întrebare*)

Ne-am permite să mai adăugăm un „secret” al întemnițaților la cel deja „divulgat”: poezia, literatura. E cazul întemnițaților de elită ai neamului nostru. Poezia există și ea ca un soi de credință păgână, dar care în condițiile întâlnirii cu fiorul mistic are toate șansele să se curețe de pământesc și să urce spre Dumnezeu, purificându-se.

Cum reușeau scriitorii să consemneze, să rețină versuri, citate, ziceri într-un univers concentraționar fără creion și hârtie, este un mister, un miracol care le este dat doar celor aleși.

„Stau în pat pe spate și mă uit în plafon. Fiind alb, mi-l închipui hârtia mea. Acolo, în fața ochilor, scriu versurile așa cum vin ele din inspirație. Și așa, strofă cu strofă, până termin poezia. Când ies afară, la plimbare, îl iau pe unul dintre voi și-i spun poezia făcută în camera.(...) Scrise pe câte un crâmpei de geam, pe o

plăcuță de lemn prețuită ca un tezaur sau pe curelele pantalonilor, peste care se aplica cu studiată pricepere un strat de săpun.” (Al. Florin Țene, *Întoarcerea ...*)

Viețile scriitorilor s-au mistuit ca tortele și-au degajat energie generatoare de cuvinte. Cuvintele cărților.

Setea de dreptate, dragostea de cultură, de neam și de țară îi salvează și-i absolvă pe sfinții închisorilor de vina inevitabilelor alegeri greșite pe care le recunosc și le pun la îndoială ei înșiși: „...poate, uneori greșim tocmai în credințele noastre cele mai curate, cele mai cinstite. Istoria va vedea unde am greșit și unde nu.” (Al. Florin Țene, *Întoarcerea ...*) – susține Radu Gyr.

Chiar cutezanța de a se pune pe sine la îndoială, firescul punerii și durerea onestă transmisă prin îndoială fac din acești semeni ai noștri foarte diferiți de noi, sfinți. Ei se smeresc în suferința lor, nu o expun, deasupra situându-se suferința altora.

Sfințenia nu are culoare politică, nici uniformă, nici sex, nici nu e sectară, nici nu e corectă politic! Nu răspunde nici-una dintre formalismele noastre meschine. Ea se construiește pe conștiință, pe curățenie sufletească și pe fapte. Ea este sau nu este! Sfinții culturii și ai bisericilor, asemeni lui Radu Gyr, nu așteaptă legitimațiile conferite de noi, nevrednicii. Ei sunt! Indiferent de poziția noastră.

Lucia BIBARȚ,
Președintele Ligii Scriitorilor
– filiala Arad

ȘTIRI

Preasfințitul Părinte Emilian Crișanul și-a sărbătorit ziua de naștere

Preasfințitul Părinte Emilian s-a născut în 12 februarie 1972, în localitatea Berezeni, județul Vaslui (nume de botez Vlad). Formarea teologică a dobândit-o la Seminarul Teologic Veniamin Costachi de la Neamț (1990-1995) și Facultatea de Litere și Teologie din cadrul Universității Ovidius din Constanța, la Specializarea Teologie-Istorie (1996-2000), unde a urmat și cursurile de masterat la specializarea Istorie veche-medievală (2000-2002).

În anul 2003 a fost admis la cursurile de doctorat în cadrul Facultății de Teologie Ortodoxă, Universitatea Al. I. Cuza din Iași, la Specializarea Istoria Bisericii Ortodoxe Române, cu teza Mitropolia Moldovei și Sucevei: Arhiepiscopia Iașilor în prima jumătate a secolului al XX-lea (1900-1948), elaborată sub îndrumarea acad. prof. univ. dr. Emilian Popescu. În ianuarie 2009 i s-a conferit titlul de doctor în teologie.

În lucrarea administrativă, Preasfințitul Emilian a îndeplinit funcțiile de: Mare eclesiarh al Mănăstirii Neamț; Preot spiritual al Facultății de Teologie din Iași; Președinte al Consistoriului monahal și Consilier Cultural al Arhiepiscopiei Iașilor; Exarh al mănăstirilor din județul Iași.

În ședința de lucru a Sfântului Sinod al Bisericii Ortodoxe Române din 29 octombrie 2009 a fost ales Episcop Vicar al Arhiepiscopiei Râmnicului, cu titlul Lovișteanul. Ceremonia de instalare, oficiată de Preafericitul Părinte Patriarh Daniel, a avut loc în data de 14 noiembrie 2009, la Catedrala Arhiepiscopală Sfântul Nicolae din Râmnicu Vâlcea.

Sfântul Sinod al Bisericii noastre l-a ales prin vot secret, în ședința din 4 iulie 2017, pe Preasfințitul Părinte Episcop vicar Emilian Lovișteanul ca Episcop vicar pentru Arhiepiscopia Aradului cu 43 de voturi din 46 de voturi valid exprimate. Ceremonia de instalare a PS Emilian Crișanul, noul Episcop vicar al Arhiepiscopiei Aradului, a avut loc în 16 iulie 2017 imediat după oficierea Sfintei Liturghii în Catedrala Veche Nașterea Sfântului Ioan Botezătorul din Arad.

Slujire Arhierescă în satul marelui patriot Vasile Goldiș

Duminica a 33-a după Rusalii (a Vameșului și a Fariseului) a prilejuit un moment de înălțare duhovnicească pentru credincioșii Parohiei Vasile Goldiș, Protopopiatul Ineu, întrucât mijlocul lor comunității parohiale s-a aflat Întâistătătorul Eparhiei Aradului, Înaltpreasfințitul Părinte Arhiepiscop Timotei.

Înaltpreasfinția Sa a poposit în mijlocul acestei parohii atât pentru a-i întări duhovnicește pe credincioși la începutul Triodului, cât și pentru a-l comemora pe marele patriot Vasile Goldiș, corifeul Marii Uniri și care, la data de 10 februarie 1934, a trecut la cele veșnice.

La sosirea în Parohia Vasile Goldiș, Chiriarhul a fost întâmpinat de Părintele Adrian Zaha, protopopul Ineului, Pr. Pavel Purice – pensionar și fost paroh, de Pr. paroh Florin-George Culda, Pr. Darius Pasc de la Parohia Bonțești, dl. Horhat Emanuel, primarul Comunei Beliu, dl. Sergiu Paul, Subprefect al Aradului, d-ul Prof. Grec Ioan Marius, Decanul Facultății de Științe Umaniste, Politice și Administrative din cadrul UVVG Arad, dl. Sinaci Doru, Directorul Bibliotecii Județene „A.D. Xenopol” din Arad, membri ai Consiliului parohial precum și un număr mare de credincioși.

Înaltpreasfinția Sa a săvârșit în biserica parohială Sfânta Liturghie, înconjurat de soborul de preoți. Chiriarhul a fost însoțit de Arhid. Tiberiu Ardelean, inspector eparhial. Cuvântul de învățătură rostit de către Înaltpreasfințitul Părinte Timotei a fost despre „Urcuș spiritual” (II Tim. 3; Lc. 18) prin ajutorul Bisericii, ea însăși pe loc înalt ca edificiu și ca instituție religioasă, întreținând în sufletele credincioșilor rugăciunea ca înălțare continuă spre Dumnezeu, întărind virtuțile și fapta bună. Apostolul zilei îndeamnă la ținerea rânduielilor bisericesti, iar Sfânta Evanghelie învață despre adevărata rugăciune. Perioada anului bisericesc ce începe acum, cea a Triodului, este una de înălțare sufletească, chemând pe fiecare a o cinști cu vrednicia proprie.

La sfârșitul Sfintei Liturghii s-a săvârșit un parastas întru pomenirea lui Vasile Goldiș, la 86 de ani de la trecerea la cele veșnice. În acest cadru, Înaltpreasfinția Sa a evocat modul în care corifeul Marii Uniri, a ilustrat contribuția Bisericii Ortodoxe Române la viața țării. Domnul Prof. Grec Ioan Marius, Decanul Facultății de Științe Umaniste, Politice și Administrative din cadrul UVVG Arad, a prezentat personalitatea lui Vasile Goldiș ca om politic, de cultură, de înaltă demnitate și activitatea merituosă depusă în slujba Patriei.

Slujire Arhierescă în prima duminică din Triod în Parohia Covăsânt

În Duminica a 33-a după Rusalii, prima din Triod, Preasfințitul Părinte Emilian Crișanul, Episcop vicar al Arhiepiscopiei Aradului a poposit în mijlocul credincioșilor din Parohia Covăsânt, Protopopiatul Lipova.

Potrivit tradiției, Preasfinția sa a fost primit la în curtea bisericii parohiale de către Părintele Nelu Mercea, protopopul Lipovei, înconjurat de soborul de preoți, domnul Marius Oneț, primarul localității și numeroși credincioși, tineri și copii.

După acest moment, Preasfinția Sa, a săvârșit Sfânta Liturghie în biserica parohială cu hramul „Pogorârea Sfântului Duh”, împreună cu soborul de preoți și diaconi. Din sobor au făcut parte: Arhid. Mircea Proteasa, consilier economic, Pr. Mercea Nelu, protopopul Lipovei, Pr. Mircea Șirian, secretar la Protopopiatul Lipova, Protos. Emanuel Cucu de la Mănăstirea Feredeu, Pr. Paroh Marius Murgu, Pr. Valentin Săvușcă de la Parohia Miniș și Arhid. Gheorghe Lehaci.

În cuvântul de învățătură, Ierarhul a vorbit despre Triod, perioada anului bisericesc ce cuprinde Postul Sfintelor Paști și cele patru duminici pregătitoare (Duminica Vameșului și a Fariseului, a Fiului Risipitor, a Înfricoșătoarei Judecăți, a Izgonirii lui Adam din Rai). Evanghelia acestei prime duminici din Triod, a

Vameșului și a Fariseului, prezintă pilda a doi oameni, unul fariseu (considerat cinstit și drept, care reprezenta elita societății) și altul vameș (considerat păcătos și nedrept, fără caracter) s-au dus la templu și s-au rugat. Din această pildă vedem că fariseul este un om drept, dar mândru, iar vameșul este un om păcătos, dar smerit. În viața noastră de creștini suntem îndemnați să alegem de la fiecare ceea ce este mai bun, și anume, trebuie să unim fapta bună cu smerenia, învățând de la fariseu fapta cea bună, iar de la vameș, rugăciunea smerită. Prin pilda pe care ne-o spune, Mântuitorul Hristos ne învață că nu orice rugăciune este primită de Dumnezeu, ci numai rugăciunea smerită, făcută într-un umilință. Numai smerenia deschide ușile iertării păcatelor, iar cine se pocăiește în stare de rugăciune smerită își poate îndrepta viața.

Răspunsurile liturgice au fost oferite de corul bisericii, condus de domnul Marius Oneț, primarul localității. La finalul Sfintei Liturghii, părintele paroh Marius Murgu i-a mulțumit Preasfințitului Părinte Emilian pentru binecuvântarea oferită credincioșilor din Covăsânt, soborului de preoți și tuturor credincioșilor prezenți la sfânta slujbă.

Slujbe de pomenire și mulțumire în Catedrala Arhiepiscopală din Arad

Vineri, 7 februarie 2020, Înaltpreasfințitul Părinte Timotei, Arhiepiscopul Aradului, a participat la Sfânta Liturghie săvârșită în Catedrala Arhiepiscopală „Sfânta Treime” din Arad, de către un sobor de preoți și diaconi.

În cadrul Sfintei Liturghii s-au rostit ectenii de mulțumire adusă lui Dumnezeu pentru toate darurile revărsate asupra Înaltpreasfințitului Părinte Timotei, cu prilejul împlinirii a 44 de ani de la hirotonia sa întru arhieru. Înaltpreasfinția Sa a fost primul ierarh hirotonit în Catedrala Mitropolitană din Timișoara, la 8 februarie 1976.

La finalul slujbei, Înaltpreasfinția Sa, împreună cu soborul slujitor, a săvârșit o Slujbă de pomenire pentru Patriarhul Teoctist (1915-2007), la 105 ani de la nașterea sa și pentru filantropul Emanuil Gojdu, cu prilejul împlinirii a 150 de ani de la trecerea sa la cele veșnice.

În cuvântul său, Chiriarhul arădean a vorbit despre personalitatea marelui filantrop Emanuil Gojdu și despre moștenirea lăsată pentru ajutorarea tinerilor ortodocși români născuți în Transilvania și Ungaria, pentru ca aceștia să urmeze studii universitare prin intermediul unor burse. Am săvârșit această slujbă de pomenire la împlinirea a 150 de ani de la trecerea la cele veșnice, atașându-ne și celorlalte eparhii din Ardeal care l-au pomenit cu recunoștință în aceste zile, dar și într-un an în care Biserica noastră, comemorează pe toți filantropii ortodocși români.

Tot în cadrul acestui cuvânt, Chiriarhul nostru, făcând referire la tematica Anului omagial al pastorației părinților și copiilor, a accentuat importanța educației sau a pastorației și raportul ce trebuie să existe între părinții trupești și sufletești și copiii sau fiii trupești sau sufletești. Amintind de ziua iposifierii și a hirotoniei întru arhieru, Înaltpreasfinția Sa spunea că aceasta este rodul bune educații primite în familie și de la povățuitorii săi spirituali și a ierarhilor mai în vârstă, cărora le-a fost ucenic și întotdeauna a știut să-i asculte și să-i prețuiască.

Soborul de preoți și credincioșii prezenți i-au urat Înaltpreasfințitului Părinte Timotei, ani mulți cu sănătate și roade îmbelșugate în slujba Bisericii noastre dreptmăritoare.

(Știrile au fost preluate de pe site-urile arhiepiscopiaaradului.ro și basilica.ro)

COMITETUL DE REDACȚIE

Președinte de onoare: ÎPS. Dr. TIMOTEI SEVICIU, Arhiepiscop al Aradului
Redactori coordonatori: Pr. IOAN TULCAN, Pr. CRISTINEL IOJA
Secretari de redacție: Pr. ADRIAN MURG, Pr. CAIUS CUȚARU,
SORIN GHEORGHE SĂPLĂCAN
Administrație: Pr. FILIP ALBU, Pr. LUCIAN FARCAȘIU

Articolele și corespondența se trimit pe adresa redacției:

Str. Academia Teologică, nr. 9, Arad
Tel/Fax: 0257-285.855, calea.mantuirii@yahoo.com
Tipărit la Poudique srl Arad.
ISSN: 1582-1951; Preț: 1 leu
Costul unui abonament este de 50 lei anual.